

HARBIY VATANPARVARLIK TARBiyASINING ILMIYLIK VA OB'ektivLIK TAMoyILLARI.**Azimov Farxod Abdixalimovich***FarDu HTF o'qituvchisi*

Annotatsiya: *Harbiy vatanparvarlik tarbiyasi jismoniy tarbiya bilan uzviy bog'liq suratda olib borilganidagina yaxshi natija beradi. SHuning uchun harbiy vatanparvarlik tarbiyasini jismoniy tarbiyasiz tasavvur qilib bo'lmaydi. Sovuqqa va issiqqa bardoshli bo'lish, kasalliklarga tezda berilmaslik, qiyinchiliklarni engish, irodalilik. sabot – matonatlik, tez va chaqqon harakat qila bilish kabi Vatan mudofaachisiga xos fazilatlarini talaba – yoshlar va o'qituvchilarda rivojlantirishda jismoniy tarbiya va sport o'inlarining roli benihoyat kattadir.*

Yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, ularni Vatan mudofaasiga jismonan va ma'naviy jihatdan tayyorlash zarurligi hozirgi kunning dolzarb vazifalaridan biridir.

Kalit so'zlar: *ob'ektiv yondashuv, prinsip, vatanparvarlik, tarbiya, – ruhiy, axloqiy – intizomiy, jangovar xislatlar.*

Dalillar, jarayon va voqealarni taxlil qilishga qatidan ob'ektiv yondashish va ularni har taraflama ko'rib chiqishni talab etadi. Harbiy vatanparvarlik tarbiyasi jangovar, faol, hujum qila oladigan xususiyatga ega bo'lishi, Vatan himoyasiga mamlakat yoshlarni tayyorlashdagi kamchiliklarni ocha olishi va ularni bartaraf etishga choralar qabul qilish kerak.

Harbiy vatanparvarlik tarbiyasida barcha haqiqiy hollarini vaqt davomida rivojlanishi va o'zgarishi sifatida ko'rib chiqishni ko'zda tutadigan aniq – tarixiy yondashish prinsipi juda katta ahamiyatga ega.

Bu prinsip avvalom bor aniq–tarixiy vaziyatdagi harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi mazmuni, shakl va uslublarining muvofiqligini nazarda tutadi.

Aniq–tarixiy yondashish prinsipi shuningdek halq, Qurolli Kuchlarning qahramonona tarixi asosida inson tarbiyasi bilan chambarchas bog'liq bo'lgan harbiy-vatanparvarlik ishida namoyon bo'ladi. SHunga ko'ra haqiqatni o'zgartirmagan holda tarixiy voqealarni ob'ektiv yoritish katta ahamiyatga ega.

Harbiy vatanparvarlik ishlarining muhim prinsiplaridan biri – vatanparvarlik va baynalminal tarbiya birligidir. Barcha tarbiyachilar faoliyatida vatanparvarlik va baynalminal vazifalar organik o'zaro bog'langanligi va o'zaro shartlanganligi jangchi shaxsini shakllantiradigan, doimiy ravishda nima uchun u qo'lga qurol olgani va himoya qilayotganini eslatib turadigan qudratli omil bo'lib xizmat qiladi.

Harbiy vatanparvarlik tarbiya prinsiplaridan biri yoshlarning turli guruhiga farqli yondashishida mujassamlashgan. Bu prinsip harbiy vatanparvarlik tarbiyasining

manfaatlari va o'ziga xos xususiyatlari, ko'p millatli davlatimiz turli millat va xalqlari urf – odatlari va milliy an'analarini hisobga olgan holda qurish kerakligini talab etadi.

Harbiy vatanparvalik tarbiyasi samaradorligi aniq vazifalar, mazmun, shakl, uslub va vositalar, o'ziga xos ma'lum vazifalarni hal etadigan turli davlat va ijtimoiy organlar, tashkilot va muassasalarni o'z ichiga oladigan mavjud ma'lum bir tizim orqali amalga oshiriladi.

Bu tizim umumiy xususiyatga ega, ya'ni yoshlarga vatanparvarlik ongini shakllantirish, jamiyatimizning barcha oliy va o'rta maxsus ta'lim muassasalarining vazifasi hisoblanadi. Ikkinchidan, u o'zluksiz, inson hayotining barcha bosqichlarida yaxlit faoliyat hisoblanib, uchinchidan, zero armiya va xalq ajralmas birlikka asoslanganligidadir.

Harbiy vatanparvarlik tarbiyasining asosiy vazifalari va yo'nalishlari.

Harbiy vatanparvarlik tarbiyasining bosh vazifasi mustaqil, o'z yo'lidan rivojlanayotgan Vatanimiz uchun, g'urur, Qurolli Kuchlarga nisbatan muhabbat, jangovar va mehnat urf – odatlarimizga sadoqat, harbiy mehnatga hurmat hissini har taraflama rivojlantirish, ozodlik va mustaqilligimizni, qo'limizdagi qurol bilan muhofaza qilishga doimiy tayyorlikni shakllantirish, o'z fuqarolik burchini ado etishdir.

Harbiy vatanparvarlik tarbiyasi yoshlarda harbiy xizmatga qiziqishni rivojlantirish, harbiy kasblarni egalash, yoshlarni O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari safida xizmatga tayyorlashga yordam berishni ko'zda tutadi.

Harbiy vatanparvarlik tarbiyasining maqsadi Vatanni himoya qilish uchun tayyorlikni ta'minlaydigan fikr, ishonchini, dunyo qarashni shakllantirish, unga bor kuchni, kerak bo'lsa hayotini ham berish. Bo'lajak jangchilarning ma'naviy – ruhiy, axloqiy – intizomiy, jangovar xislatlarini tarbiyalashni tarbiyalashdan iborat.

Harbiy – texnik tayyorgarlik bo'lib, ularda quyidagi jangovar xislatlar shakllanadi: harbiy bilim, jangovar mahorat, intizomlilik va tashkiliylik, jangovar birodarlik harbiy qasamyod va nizomlar talablarini, komandir va boshliqlar buyruq va ko'rsatmalarini so'zsiz bajarish. Bu erda boshlang'ich harbiy tayyorgarlik, mudofaa – ommaviy ishlari katta o'rin tutadi.

Respublikamizda harbiy tayyorgarlikka har doim katta e'tibor berilgan, 1918 yildan boshlab mamlakatda harbiy o'rta o'quv yurti, ya'ni hozirgi Toshkent Oliy Umumqo'shin Qo'mondonlik bilim yurti faoliyat ko'rsatmoqda, u minglab yuqori malakali ofitser kadrlarni tayyorladi, 50 ga yaqin bitiruvchilari qahramonlik unvoniga loyiq bo'ldi.

Aholini harbiy o'qitishga "Armiya, aviatsiya va flotga yordam ko'rsatishning ko'ngilli jamiyati" (DOSAAF), hozirda "Vatanparvar" mudofaaga ko'maklashuvchi tashkilot (MKT) katta va behisob hissa qo'shdi.

Urush yillarida bu tashkilot 27000 pulemyotchi, 3340 mergan o'q otuvchi, 4551 otlik, 22400 Voroshilov merganlari, 22000 o'qchi, 3000 avtomobil va mototsikl

haydovchilari, 3078 tibbiy hamshira, 2000 aloqachi, 4 ta aviatsiya diviziyasi uchun uchuvchi, shturman, o'qchi – radistlarni tayyorladi.

1934 yildan boshlab Toshkent aviaklubi ish boshladi, uning 10 ta bitiruvchisi Ikkinchi Jaxon urushida qahramon bo'ldi.

Respublika DOSAAFi O'rta Osiyo respublikalari hududlarida shakllangan o'n minglab vatanparvarlarni tayyorladi.

Mehnatkashlar, yoshlar harbiy tayyorgarligi zamonaviy sharoitlarda mamlakat mudofaa qudratini boshqarish bo'yicha davlat faoliyatida etakchi o'rinlardan birini egallaydi. Hozirgi kunda Toshkent, CHirchiq, Samarkand, Jizzax shaharlarida oliy harbiy bilim yurtlari faoliyat ko'rsatib kelmoqda. Vazirlar Mahkamasining

„O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari akademiyasini tashkil etish to'g'risida”gi 1994 yil 15 iyuldagi qaroriga ko'ra tashkil etilgan Qurolli Quchlar Akademiyasi ofitser kadrlarni tayyorlash va ularni malakasini oshirish bo'yicha etakchi ta'lim muassasasi bo'lib, Mudofaa vazirligi harbiy ta'lim muassasalarining zaruriy ilmiy – metodik va axborot – tahliliy markazi hisoblanadi.

Qo'shinlar qurollanishida raketa quroli, avtomatlashtirilgan boshquruv tizimlari, zamonaviy aloqa vosita radiolokatsion moslamalar, avtomatika va telemexanika turli qurilmalari mavjud. Samolet, jangovar texnika va Qurolli Kuchlarning piyoda va boshqa turlari qurollanish jangovar imkoniyatlari anchaga kengaydi.

Bu jismoniy chidamlilik, og'ir jismoniy vazifalarni kundalik harbiy xizmat hamda jangovar sharoitda ko'tara olish qobiliyatlarini shakllantiradi.

Jismoniy o'quv-nafaqat o'z – o'zidan muhim bo'lgan tetiklik va optimizm manbasi, balki Vatan mehnati va himoyasiga tayyorlik, bo'sh vaqtdan unumli foydalanish shaklidir.

Maktab yillari – butun umrga poydevor, ya'ni sog'liq asoslarini singdiruvchi paytdir. Harakat, gimnastika, sport o'yinlari yoshlarning ijobiy xislatlarini shakllantiradi. Mardlik, iroda, qiyinchiliklarni bartaraf eta olish kabi xislarni tarbiyalaydi. Bolalikda yo'l qo'yilgan jismoniy tarbiyadagi kamchiliklar, murakkab va ba'zida esa umuman katta yoshda to'ldirib bo'lmaydigan jarayondir.

Zamonaviy yoshlarning jismoniy tayyorgarligi zamonaviy ishlab chiqarish hamda Qurolli Kuchlar safida xizmatga bo'lgan talablarga to'laqonli javob bermaydi. Bu o'z o'rnida yoshlarning aqliy, jismoniy, ahloqiy – ma'naviy va ruhiy holatlari bilan bog'liq bo'lgan kasalligidan xalq xo'jalik sohalari ham katta zarar ko'rmoqda.

Statistika ko'rsatadiki, yoshlar ichida ortiqcha og'irlikka ega, kasalliklarga moyil bo'lgan gavda va tayanch – harakatlantiruvchi apparatda nuqsonlari bo'lgan yoshlar foizi katta, mutaxassislar fikricha, qoloq o'quvchilar ichidagi 58% dangasalik yoki yaxshi rivojlanmaganlik sababligi ko'ra emas, balki jismoniy nuqson va kamchiliklar deb o'z tengdoshlaridan orqada qoladi.

Tuman, shahar madaniy-oqartuv va sport muassasalaridan yaxshi foydalanish, turli sport to‘garak va seksiyalari faoliyati oshirish jismoniy tarbiya mashg‘ulotlari sifatliroq o‘tkazish maqsadaga muvofiq.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Xarbiy xizmat axloqi.
2. O‘zbekiston Respublikasining «Mudofaa to‘g‘risidagi qonuni» 2001 yil
3. Komandirlar va shaxsiy tarkib bilan ishlash bo‘yicha o‘rinbosarlariga metodik tavsiyalar. O‘zbekiston Respublikasi Mudofaa Vazirligi tarbiyaviy ishlar boshqarmasi.
4. «O‘zbekiston Respublikasining Mudofaa Vazirligining infarmatsion blyutenlari.
5. Vatanparvar gazetasi maqolalari
6. O‘zbekiston Respublikasining “Umumxarbiy majburiyat va harbiy xizmat to‘g‘risida”gi qonuni. Toshkent 2003 y
7. I.Karimov «Vatan sajdagoh kabi muqaddasdir». 1996 yil.
8. O‘zbekiston Respublikasi QK «Umumharbiy nizomlari» Toshkent 1996 yil.
9. “Axloqshunoslik” fanidan mustaqil ta’lim uchun uslubiy qullanma, 1995 yil, Pulatova D.A.
10. Estetika “Nafosatshunoslik” Toshkent 1995 yil, E.Umarov.